

References

1. Civil Code of Ukraine is from January, 16, 2003 N of 435-IV, available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/435-15/page>.
2. Baranovskyi, O.I. (2009), *Finansovi kryzy: peredumovy, naslidky i shliakhy zapobihannia* [Financial crises: pre-conditions, consequences and ways of prevention], monograph, Kyivskiy Natsionalnyi torhovelno-ekonomichnyi universytet, Kyiv, Ukraine, 754 p.
3. Volokhov, V.I. (2008), "Economic nature and content of credit activity of bank is in the aspect of evaluation of its efficiency", *Finansy Ukrainy*, no. 8, pp. 109–117.
4. Heiets, V.M. (2009), "Macroeconomic estimation of monetary and currency-course policy of Ukraine to and during a financial crisis", *Ekonomika Ukrainy*, no. 2, pp. 5–23.
5. Diadechko, L.M. (2011), "Management of problem credits in the banks of Ukraine in the conditions of economic crisis", *Naukovyi visnyk ChDIEU. Ser.: Ekonomika*, issue 3, pp. 240–245.
6. Kovalenko, V.V., Bolhar, T.M. (2013), "Development of scientific and methodological approaches to the assessment of problem loans as a component of managing problem loans of the bank", *Aktualni problemy ekonomiky*, no.10, pp. 185–195.
7. Pryidun, L.M. "Effective management of problem loans as basis of optimization the of relations between the bank and by the borrower", available at: <http://intkonf.org/priyidun-lm-efektivne-upravlinnya-problemnimi-kreditami-yak-osnova-optimizatsiyi-vidnosin-mizh-bankom-ta-pozichalnikom>.
8. Riasnykh, Ye.H., Ponomarov, A.A., Myktyyn, M.O. (2011), "The system of credit portfolio management in a commercial bank", *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu*, no. 2, pp. 146–149.
9. Smulov, A.M. and Nurzat, O.A. (2010), "About of promising approaches of banks to working with problem and of overdue loan indebtedness", *Finansy i kredit*, no. 33, pp. 2–18.
10. Stihlits, Dzh. (2010), « Taming of unruly finance», *Ekonomichna Pravda*, available at: <http://epravda.tsom.ua>.
11. Clarification of the NBU in relation restructuring the credit Debt, available at: http://bank-stories.blogspot.tsom/2009/08/blog-post_3482.html
12. Law of Ukraine on December 12, 2008 № 661-VI. On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine regarding the prohibition banks to change the terms of bank deposit agreement and of the loan agreement to unilaterally: available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/661-17>
13. Dispositions the Board of PJSC "Raiffeisen Bank Aval" № 683 RP from 14.12.2009, Procedure on the implementation of actions relatively changing conditions of lending to individuals of employees back-office, available at: <http://www.aval.ua>
14. Frost, S.M. (2006), *Nastolnaya kniga bankovskogo analitika : dengi, riski i professionalnyye priyemy* [Tabletop book of banking analyst: money, risks and professional techniques], Balans Biznes Buks, Dnepropetrovsk, Ukraine, 672 p.

УДК 519.86:336

Волощук В.Р.,
керуючий Кам'янець-Подільським відділенням АТ «Брокбізнесбанк»

МОДЕЛЮВАННЯ РИЗИКІВ КРЕДИТНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ

Voloshchuk V.R.,
governor Kamenetz-Podolsky of department JSC "Brokbiznesbank"

MODELING OF RISKS CREDIT AND INVESTMENT ACTIVITI OF BANKS

Постановка проблеми. Ефективне управління кредитним ризиком банку в умовах нестабільності й мінливості зовнішнього середовища має проводитися у контексті додержання чітких стратегічних орієнтирів розвитку кредитної діяльності. Найважливіший та водночас найскладніший етап процесу управління банківськими ризиками – це кількісне оцінювання їх величини. Від того, наскільки об'єктивно та якісно здійснюються процедури квантифікації ризиків, від досконалості застосовуваних методик вимірювання значною мірою залежить ефективність усього процесу управління ризиками, а отже, і надійність банківської установи.

В умовах реформування банківської системи країни саме ці питання діяльності банків потребують значної уваги та набувають особливої ефективності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В теорії авторами Вітлінський В.В. [1], Лупенко Ю.О., Пугачов М.І., Месель-Веселяк В.Я. [7], Криклій О.А., Маслак Н.Г. [2], Примостка Л.О. [10] та на практиці НБУ і комерцбанкми для оцінювання ризиковості діяльності банку використовують різноманітні методичні прийоми (статистичні методи, фінансові коефіцієнти, аналітичні моделі, рейтингові системи тощо), кожен з яких свої переваги, а тому активний науковий пошук у цьому

напрямі не припиняється [2; 5; 7; 8; 10]. Незважаючи на велику кількість публікацій, значна частина питань залишаються ще не достатньо досліджені.

Постановка завдання. Метою статті є аналіз діючої системи оцінки банківських ризиків та розробка концептуальних підходів щодо ефективної оцінки ризиків кредитно-інвестиційної діяльності.

Відповідно до мети поставлено такі завдання: проаналізувати темпи змін показників діяльності банків України на основі абсолютних значень, визначити коефіцієнти динамічного нормативу для процесу побудови моделі та матриці відповідності фактичних і нормативних співвідношень показників ризиковості кредитно-інвестиційної діяльності банків, а також провести моделювання розвитку кредитно-інвестиційного ризику банку.

Предметом дослідження є процес побудови структурно-логічної схеми динамічної нормативно-індексної моделі з урахуванням специфіки банківських ризиків.

Об'єктом дослідження є кількісне оцінювання та ефективне управління ризиками кредитно-інвестиційної діяльності банків.

Виклад основного матеріалу дослідження. При побудові моделі в першу чергу обирають низку аналітичних показників, які стають в основу нормативу. Процес відбору показників для аналізу досить складний, чітких рекомендацій з цього приводу немає. Так, зокрема, Погостинська Н.Н. та Погостинський Ю.А. вважають, що динамічний норматив має налічувати від 6 до 25 показників [8, с. 52], проте вчений Нерадовский В.А. обмежує кількість показників десятьма [5, с. 31].

Фундаментальними елементами методики побудови динамічної нормативно-індексної моделі з урахуванням специфіки банківських ризиків є:

1) система інтегральних показників – сукупність значущих співвідношень (коефіцієнтів, індексів, аналітичних моделей, сукупності індикаторів тощо), які комплексно характеризують ризиковість банку; 2) динамічний норматив – сукупність показників, упорядкованих за ознакою міри їх динаміки (зокрема темпів чи індексів їх зростання та приросту) так, що підтримання цього порядку в реальній діяльності банку забезпечує кращі порівняно з попереднім періодом результати; 3) нормативна або еталонна модель – формалізований опис бажаного стану банку, здійснений за допомогою упорядкованого ряду індексів динаміки аналітичних показників, що комплексно характеризують ризиковість комерційного банку.

Нами розраховано темпи змін показників діяльності банків України на основі абсолютних значень та сформовано матриці фактичних співвідношень між показниками. Коефіцієнти динамічного нормативу, що обрані для процесу побудови моделі включають вісім показників: власний капітал (ВК); активи, зважені за ризиком (Ар); активи загальні (А); резерви на покриття кредитних ризиків (Ркр); кредитний портфель (КП); резерви на покриття ризиків вкладень в цінні папери (Рцп); вкладення в цінні папери (ВЦП); зобов'язання банків (З). Матриця преференцій відображає нормативні співвідношення показників, включених до моделі для оцінки ризиковості банку.

Звісно, внаслідок різноманітності економічних показників не всі з них можна безпосередньо порівняти як із позицій їх цільової спрямованості, так і з погляду інтерпретації співвідношень, а тому застосування розглянутого способу упорядкування не завжди можливе.

Наприклад, для зниження ризику капітал банку має зростати швидшими темпами, ніж активи ($A < BK$), тому на перетині рядка 1 та колонки 4 матриці ставимо "1", і навпаки, на перетині колонки 1 та рядка 4 ставимо "-1", що свідчить (у даній матриці преференцій) про зростання активів повільнішими темпами, ніж капітал. Таку процедуру здійснюємо для всіх восьми коефіцієнтів, а якщо нормативного співвідношення між темпами зростання показників не виявлено, то у відповідному рядку і колонці ставимо "0".

На основі матриці преференцій показників ризиковості кредитно-інвестиційної діяльності банків шляхом ранжування показників через попарне їх порівняння та упорядкування будується матриця нормативних співвідношень (динамічний норматив). При формуванні динамічного нормативу аналізується кожна пара показників ризиковості кредитно-інвестиційної діяльності банків та вибирається той показник, що має зростати швидше, надалі порівнюючи його з іншим показником та визначається найбільш «швидкий» вже з останньої пари, і так далі.

Оскільки не всі обрані показники для оцінки ризиковості кредитно-інвестиційної діяльності банків нам вдалося безпосередньо попарно порівняти, то розрахунок інтегрованого показника оцінки ризику кредитно-інвестиційної банківської діяльності необхідно здійснювати на основі нелінійного динамічного нормативу.

Сформована матриця виконує роль ідеальної моделі процесу управління ризиками кредитно-інвестиційної діяльності банків і формалізовано описує еталонний (нормативний) порядок зміни аналітичних показників, які характеризують кредитно-інвестиційної банківську діяльність в динаміці та дозволяє проаналізувати міру їх відхилення від нормативного значення та спрогнозувати подальший розвиток ситуації. Для практичної апробації динамічної нормативної моделі оцінювання ризиковості кредитно-інвестиційної діяльності банків на основі абсолютних значень необхідно розрахувати темпи зміни показників кредитно-інвестиційної діяльності, виділених за величиною активів і капіталу та сформувати фактичне співвідношення між аналізованими показниками.

Еталонною ситуацією є відповідність фактичного співвідношення показників ризиковості динамічному нормативу. Але практично така ситуація виникає дуже рідко, тож, порівнюючи фактичні

значення з нормативними, виявляють кількість збігів і за наведеною вище формулою обчислюють сукупний ступінь ризиковості банку.

Матриця відповідності фактичних і нормативних співвідношень показників ризиковості кредитно-інвестиційної діяльності банків зведена в табл. 1.

Таблиця 1

Матриця відповідності фактичних і нормативних співвідношень показників ризиковості кредитно-інвестиційної діяльності банків 1 групи

	ВК	Ар	А	Ркр	КП	Рцп	ВЦП	З
ВК	0	1	1	1	1	0	1	1
Ар	1	0	0	0	0	0	0	0
А	1	0	0	1	1	0	0	0
Ркр	1	0	1	0	0	0	0	0
КП	1	0	1	0	0	0	0	0
Рцп	0	0	0	0	0	0	0	0
ВЦП	1	0	0	0	0	0	0	0
З	1	0	0	0	0	0	0	0

Джерело: розраховано автором на основі даних НБУ

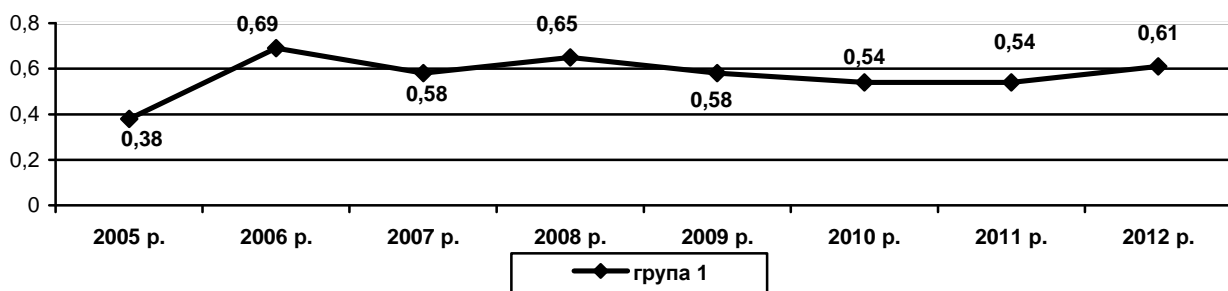
На основі даних зазначеної таблиці шляхом ділення загальної суми елементів матриці відповідності фактичних і нормативних співвідношень показників ризиковості кредитно-інвестиційної діяльності банків на загальну суму (за модулем) елементів матриці динамічного нормативу розраховано сукупний рівень ризиковості кредитно-інвестиційної діяльності банків 1 групи на вітчизняному фінансовому ринку.

Зазначений підхід дозволяє оцінити міру наближення фактичних співвідношень зміни показників кредитно-інвестиційної банківської діяльності до їх нормативних значень.

Розраховуємо рівень ризиковості кредитно-інвестиційної діяльності банків 1 групи на фінансовому ринку України: $Z_{2005} = 10/26 = 0,38$; $Z_{2006} = 18/26 = 0,69$; $Z_{2007} = 15/26 = 0,58$; $Z_{2008} = 17/26 = 0,65$; $Z_{2009} = 15/26 = 0,58$; $Z_{2010} = 14/26 = 0,54$; $Z_{2011} = 14/26 = 0,54$; $Z_{2012} = 16/26 = 0,61$.

Наближення коефіцієнта Z до одиниці свідчить про відповідність реального розвитку ситуації ідеальному, тобто при якому фактичний темп зміни показників наближається до нормативного (еталонного) значення. Вважається, що середнє значення коефіцієнта Z для банків України знаходиться на рівні 0,5. В більшості випадків, за досліджуваний період, при зростанні обсягів кредитування чи рефінансування рівень ризиковості кредитно-інвестиційної діяльності має майже середнє значення, що вказує на доцільність використання нормативно-індексного моделювання для диверсифікації банківських ризиків кредитування розвитку виробництва.

Як видно із даних рис.1 рівень ризиковості по банках України коливається в межах від 0.38 у 2005 році до 0.69 у 2006р. Такий діапазон змін вказує на підвищення ризикової ситуації у перед- і кризовий період 2005р. та зменшення ризиків при зниженні активності кредитування у 2006 та після кризовий період 2012 р.

Рис. 1. Рівень ризиковості кредитно-інвестиційної діяльності банків 1 групи на фінансовому ринку України

Джерело: побудовано автором на основі даних НБУ

Отже, головним призначенням динамічної моделі є контроль над рівнем ризиковості банківської діяльності, визначення вектору змін, а також управління рухом ризиків. Відповідно до проведених досліджень можна стверджувати, що універсальним інструментом оцінки кредитно-інвестиційних ризиків діяльності банків є нелінійний динамічний норматив, що дає змогу управляти та передбачати зміни рівня ризиковості на майбутнє.

На нашу думку, у сучасних умовах значна частина проблем, пов'язаних з посиленням ризиковості кредитної діяльності, зумовлена недостатньою розробленістю стратегічного підходу до управління кредитними ризиками. Такий підхід передбачає виокремлення стратегічної підсистеми управління кредитним ризиком. Функціонування даної підсистеми спрямовується на підтримку прийняття стратегічних управлінських рішень у сфері кредитування. Дані рішення повинні ґрунтуватись на результатах дослідження конкурентної позиції банку на окремих сегментах ринку кредитних ресурсів.

У даний час одним з найбільш поширених інструментів стратегічного управління є портфельний аналіз. Проведені в США дослідження показали, що фірми, які застосовують портфельний аналіз, мали в цілому більш виражену орієнтацію на довгострокові цілі. Оптимізація структури та цілеспрямоване формування кредитного портфеля є відносно новим напрямом у науковій літературі, особливо в дослідженнях вітчизняних авторів, і тому заслуговує особливої уваги. Управління кредитним ризиком банку на рівні портфеля передбачає оцінку сукупного кредитного ризику портфеля банківських кредитів, а також визначення оптимальної структури кредитного портфеля з урахуванням обмеженості кредитних ресурсів банку.

На нашу думку, основу ефективного управління кредитним ризиком може складати забезпечення сталого руху фінансових потоків у комплексній моделі діяльності банку. При цьому первинними характеристиками банківської діяльності у поточний момент часу, що можуть провокувати виникнення кредитного ризику та визначати його рівень в наступних періодах, доцільно обрати динаміку обсягів залучених коштів і наданих кредитів та їх часову зміну.

Результати проведених нами досліджень свідчать про те, що банківська система України продовжує характеризуватись низьким рівнем кредитування, що пов'язано з досить високими вимогами до потенційних позичальників, а також погіршенням кон'юнктури основних промислових ринків, що компенсується активністю банків у розміщенні коштів в ОВДП, міжбанківських кредитах та інших альтернативних активах.

Також ознакою розбалансованого впливу на динаміку обсягів проблемних кредитів, з боку абсолютних та відносних змін наданих кредитів і залучених ресурсів, є більш різкі коливання обсягів і темпів зміни проблемних кредитів у порівнянні з відповідними показниками наданих кредитів та залучених ресурсів проаналізовані нами на основі статистичних даних Національного банку (табл. 2).

Таблиця 2

Окремі статистичні показники динаміки проблемних кредитів, наданих кредитів та залучених ресурсів у банківській системі України

Досліджувані величини	Статистичні показники			
	мінімум	максимум	середнє	розкид, поділений на середнє
Абсолютний приріст обсягів проблемних кредитів, млн грн.	-325,00	707,00	103,15	10,01
Абсолютний приріст обсягів наданих кредитів, млн грн.	-2 515,00	32 733,00	9 168,25	3,84
Абсолютний приріст обсягів залучених ресурсів, млн грн.	-1 858,00	17 983,00	4 721,73	4,20
Темпи приросту обсягів проблемних кредитів, %	94,58	112,12	102,28	0,16
Темпи приросту обсягів наданих кредитів, %	97,68	108,51	103,98	0,10
Темпи приросту залучених ресурсів, %	97,76	108,88	103,20	0,11

Джерело: розраховано автором на основі даних НБУ

Аналіз наведених моделей вказує на існування прямої залежності між динамікою обсягів наданих кредитів та залучених ресурсів та динамікою обсягів проблемних кредитів: із зростанням обсягів наданих кредитів та залучених ресурсів зростає й обсяг проблемних кредитів. Різні знаки коефіцієнтів при незалежних змінних у моделях, що характеризують взаємозв'язок між абсолютними приростами та темпами приросту досліджуваних показників, на нашу думку, є проявом розбалансованості кредитних та депозитних фінансових потоків банківських установ в Україні.

З наведених вище моделей та регресійної статистики та розрахованих мінімальних, максимальних, середніх значень та розкиду величин можна також зробити висновок, що в динамічному контексті найбільш суттєвий вплив на виникнення кредитного ризику спостерігається з боку зміни темпів приросту, а не самих приростів залучених ресурсів та наданих кредитів.

Узагальнення моделі щодо проведення оцінки рівня кредитного ризику може бути зведено до наступного формального запису:

$$VK_t \approx VD_t, \quad (1)$$

де VK_t – темпи зміни обсягу наданих кредитів на досліджуваному інтервалі часу t , відсотків;

VD_t – темпи зміни обсягу залучених ресурсів на досліджуваному інтервалі часу t , відсотків;

≈ – усі можливі співвідношення між темпами зміни обсягу наданих кредитів та залучених ресурсів на досліджуваному інтервалі часу t , які визначають різні ступені виникнення кредитного ризику.

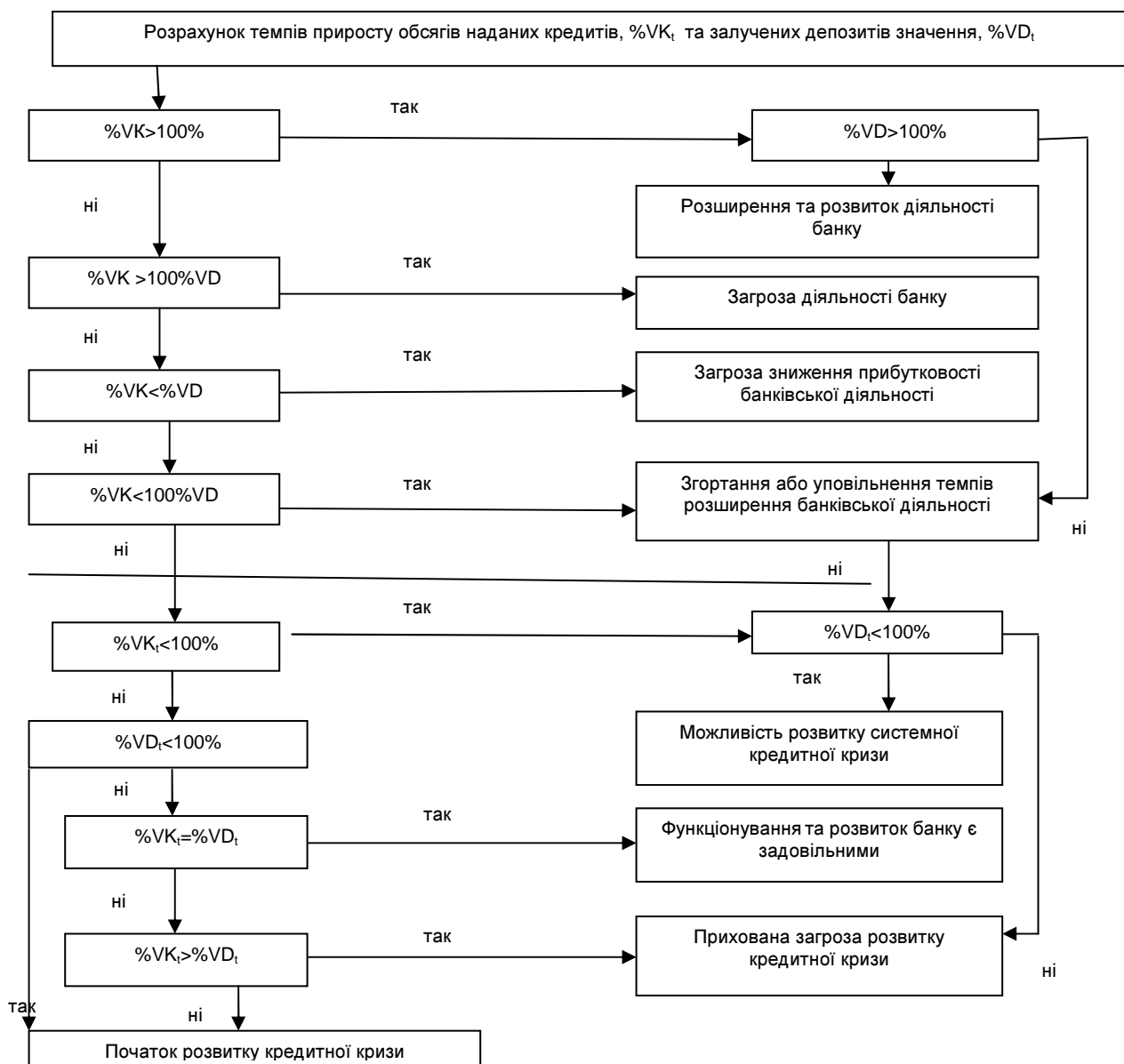
Окремі висновки слід робити з погляду певного інтервалу часу, який є узагальненням не лише безперервності розвитку економічних процесів, а й банку в цілому як динамічної та відкритої системи.

Перевищення темпів зростання обсягів наданих кредитів над обсягом залучених ресурсів може бути індикатором перегріву ринку. У разі наявності загальної негативної динаміки у темпах зміни обсягів наданих кредитів і обсягів залучених ресурсів слід визнати ознаки системного розвитку кредитної кризи. При цьому, чим більшим є час такої негативної динаміки, тим більшим є загострення кредитної кризи. Подолати загострення кризи можна, лише задіявши усі рівні управління кредитним ризиком.

Якщо спостерігається перевищення темпів зростання обсягів залучених ресурсів над обсягом наданих кредитів, це може свідчити про загрозу зниження прибутковості банківської діяльності.

У свою чергу, прийнятною є ситуація відносного співпадіння у позитивних темпах зміни обсягів наданих кредитів та залучених ресурсів, що свідчить про стабільність функціонування та поступовий розвиток банку. Однозначно є непринятною ситуація щодо одночасного падіння обсягів залучених ресурсів та наданих кредитів, бо це є потенційною загрозою діяльності банку в цілому.

На основі динаміки проблемних кредитів, наданих кредитів та залучених ресурсів у банківській системі України ми провели удосконалення структурно-логічної схеми моделювання розвитку ризику кредитно-інвестиційної діяльності банку, яка наведена на рис. 2.

Рис. 2. Структурно-логічна схема моделювання ризику кредитно-інвестиційної діяльності банку

Джерело: удосконалено автором

Як видно з рис. 2, одночасне падіння обсягів залучених ресурсів та наданих кредитів є свідченням поступового згортання банківської діяльності, що також може бути проявом кризи з погляду кредитного процесу в цілому, що у підсумку може призвести до припинення діяльності такого банку.

Висновки з даного дослідження. Аналіз існуючих моделей оптимізації кредитного портфеля вказує на те, що їх принциповим недоліком є здебільшого статичний підхід до формування та оптимізації портфеля кредитів банку. На нашу думку, для функціонуючого банку завдання формування кредитного портфеля доцільно вирішувати на основі прирідного підходу, оскільки воно, як правило, пов'язане з прийняттям рішення щодо зміни складу та структури портфеля, утвореного в попередньому періоді.

Отже, наведені науково-методичні підходи дозволяють побудувати різні процедури для оцінки, аналізу та прогнозування розвитку банку з погляду загрози виникнення кредитного ризику. Перспективним напрямом подальшого дослідження є обґрунтування й розробка заходів щодо можливості оптимізації кредитного портфеля банку для досягнення стабільності та подальшого розвитку.

Література

1. Вітлінський В.В. Кредитний ризик комерційного банку / В.В. Вітлінський. – К. : Знання, 2000. – 251 с.
2. Криклій О.А. Управління кредитним ризиком банку : монографія / О.А. Криклій, Н.Г. Маслак. – Суми : ДВНЗ "УАБС НБУ", 2008. – 86 с.
3. Методичні вказівки з інспектування банків «Система кількісної оцінки ризиків» [Електронний ресурс] : постанова Правління Національного банку України від 15.03.2004 №104 / Національний банк України. – Режим доступу : <http://uazakon.com/big/text1263/pg1.htm>. – 12.03.2011
4. Національний банк України – офіційне інтернет представництво [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/control/uk/index>.
5. Нерадовский В.А. Ликвидность и платежеспособность кредитной организации в ординальном измерении / В.А. Нерадовский // Банковские технологии. – 2001. – № 6. – С. 29–34.
6. Постанова Правління Національного банку України від 17 листопада 2014 року № 723 "Про затвердження Змін до Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minjust.gov.ua/news/46549>
7. Перспективи та можливі ризики розвитку сільського господарства України у 2013 році: науково-аналітичний прогноз / [Ю.О. Лупенко, М.І. Пугачов, В.Я. Месель-Веселяк та ін.]; за ред. Ю.О. Лупенка та М.І. Пугачова. – К. : ННЦ «ІАЕ», 2013.
8. Погостинская Н.Н. Системный анализ финансовой отчетности / Н.Н. Погостинская, Ю.А. Погостинский. – СПб. : Издательство Михайлова В.А., 1999. – 96 с.
9. Про схвалення Методичних рекомендацій щодо організації та функціонування систем ризик-менеджменту в банках України Постановою Національного банку N 255 від 21.06.2012. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0361500-04>
10. Примостка Л. О. Сучасний стан та тенденції банківського кредитування [Електронний ресурс] / Л. О. Примостка // Фінанси, облік і аудит : зб. наук. праць / відп. ред. А. М. Мороз. – К. : КНЕУ, 2010. – Вип. 15. – С. 163–170. – Режим доступу: http://ir.kneu.edu.ua:8080/bitstream/2010/273/1/15_19.pdf.

References

1. Vitlinskyi, V.V. (2000), *Kredytnyi ryzyk komertsiiinoho banku* [The credit risk of commercial banks], KNTEU, Kyiv, Ukraine, 251 p.;
2. Kryklii, O.A. (2008), *Upravlinnia kredytnym ryzykom banku* [Management the credit risk of the bank], monograph, DVNZ "UABS NBU", Sumy, Ukraine, 86 p.
3. National bank of Ukraine (2011), Guidelines for the examination of banks «System of quantitative risk assessment», available at: <http://uazakon.com/big/text1263/pg1.htm>.
4. National bank of Ukraine (2011), available at: <http://www.bank.gov.ua/control/uk/index>.
5. Neradovskiy, V.A. (2001), «Liquidity and platezheshposobnost a credit organization in ordynalnom measurement», *Bankovskie texnologii*, no. 6, pp. 29–34.
6. National bank of Ukraine (2014), On Amendments to the Regulations on regulation of banks in Ukraine, available at: <http://www.minjust.gov.ua/news/46549>.
7. Lupenko, Yu.O., Puhachov, M.I., Mesel-Veseliak, V.Ya. et.al. (2013), *Perspektyvy ta mozhlyvi ryzyky rozvytku silskoho hospodarstva Ukrainy u 2013 rotsi: naukovo-analitychnyi prohnnoz* [Prospects and risks of agricultural development in Ukraine 2013 - scientific and analytical forecast] NNCz «IAE», Kyiv, Ukraine.
8. Pogostinskaya, N.N. and Pogostynskiy, Yu.A. (1999), *Sistemnyy analiz finansovoy otchetnosti* [System analysis of financial statements], Izdatelstvo Mixaylova V.A., Saint Petersburg, Russia, 96 p.

9. National bank of Ukraine (2012), On approval of Methodical recommendations for the organization and operation of risk management in banks Ukraine, available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0361500-04>.

10. Prymostka, L.O. (2010), «Modern state and trends in bank lending», available at: http://ir.kneu.edu.ua:8080/bitstream/2010/273/1/15_19.pdf.

УДК 336.71: 336.774:336.1

Юрків М.Т.,
аспірант*

Львівська державна фінансова академія

УПРАВЛІННЯ ПРОБЛЕМНИМИ КРЕДИТАМИ БАНКІВ В УКРАЇНІ: КРЕДИТНИЙ ПОРТФЕЛЬ ЯК ОСНОВА ЗДОРОВОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ КРАЇНИ

Yurkiv M.T.,
graduate student
Lviv State Academy of Finance

MANAGING PROBLEM LOANS IN THE BANKS OF UKRAINE: CREDIT PORTFOLIO AS A BASIS FOR HEALTHY FUNCTIONING OF THE FINANCIAL SYSTEM OF THE COUNTRY

Постановка проблеми. Нинішній процес роботи з проблемними кредитами українських банків неможливий без раціонального менеджменту кредитного портфеля банків. Необхідно наголосити на тому, що від зваженого й економічно обґрунтованого підходу в менеджменті кредитного портфеля банківської системи України годі й очікувати про контрольований і прийнятний для банківського сектору вітчизняної економіки рівень проблемних кредитів. Практика та реалії функціонування банківських установ показують, що незалежно від якості кредитного портфеля, адекватності кредитної політики, способів та методів менеджменту правління банків, точності і якості оцінки платоспроможності та кредитоспроможності позичальника будь-яка банківська установа стикається з неповерненням наданих кредитів. Тому, на основі результатів аналізу управління кредитним портфелем можна визначити причини й стан рівня проблемних кредитів в банківському секторі економіки України та окреслити майбутні перспективи кредитного ринку з врахуванням існуючих умов.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питанню вивчення проблемних кредитів банків та методів їх повернення присвячені праці В. Алексійчука, В. Андрійчука, П. Лайко, І. Кириленка, А. Мороза, А. Васюренка, В. Міщенка. Зокрема праці В. Алексійчука, А. Мороза та В. Міщенка присвячені сутності проблемних кредитів як економічної категорії в системі фінансів та пошуку причин їх виникнення. У свою чергу, А. Васюренко, П. Лайко у своїх працях акцентують увагу на причинно-наслідкових явищах проблемних кредитів банківської системи України в системі фінансової системи нашої країни. Кириленко І. спрямовував свою увагу на міжнародний банківський ринок, в частині аналізу світових фінансових криз, приділяючи найбільшу увагу саме проблемним кредитам банківського сектору. Однак, незважаючи на суттєві наукові результати, отримані вищезазначеними та іншими вченими, сутність та проблеми управління проблемними кредитами залишаються малодослідженими. Саме це й зумовило вибір теми дослідження та свідчить про його актуальність.

Постановка завдання. Мета даної статті: проаналізувати за допомогою існуючої системи показників ефективність управління кредитним портфелем, від якісного менеджменту останнього залежить значною мірою рівень проблемних кредитів в банківському секторі України. Завданням дослідження даної статті є за допомогою вихідних даних здійснити необхідні розрахунки потрібних коефіцієнтів для визначення рівня менеджменту сукупного кредитного портфеля вітчизняної банківської системи. Об'єктом дослідження даної статті є кредитний портфель банків України за період 2006-2013 рр. Предметом дослідження виступають фінансово-економічні відносини й чинники, що впливають на стан кредитного портфеля банків України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Основу здорового функціонування банківської системи України становить ефективна робота з проблемними кредитами банківських установ.

* Науковий керівник: Біттер О.А. – д.е.н., професор